

Evoluția fenomenului migrației în Europa

Carmen Tudorache

Doctorand

Academia de Studii Economice București

Abstract. *The migration phenomenon has always existed, fluctuating by the historic context, the economic, political, social and demographic disparities between the Central and East European countries and the EU Member States, the interdependencies between the origin and receiving countries and the European integration process evolutions. In the European Union, an integrated and inclusive approach of the migration issue is necessary. But a common policy on migration rests an ambitious objective. A common approach of the economic migration management and the harmonization of the migration policies of the Member States represented a challenge for the European Union and will become urgent in the future, especially due to the demographic ageing.*

Key words: migration within the European Union; labor force; migrant workers; migration policies; economic migration management.

Migrația a existat de la începuturile omenirii. Fenomenul nu a încetat în timp, însă a înregistrat schimbări și a căpătat noi forme. Procesele migratorii se desfășoară simultan și sunt în creștere în multe țări ale lumii. Unul din rezultatele pe termen lung ale acestei evoluții ar putea fi apariția societăților multiculturale, tinzând spre noi concepte ale cetățeniei sau statului național. Cele mai multe dintre țările dezvoltate au devenit societăți diversificate, multietnice, iar cele care nu au ajuns încă la acest nivel s-au orientat decisiv în această direcție (Massey et al., 1993).

Pentru cercetătorii din domeniul migrației a devenit tot mai clar că acest fenomen trebuie privit ca un element normal și structural al societății omenești de-a lungul istoriei.

O caracteristică importantă a populației este deplasarea dintr-un loc în altul. Dreptul de a se deplasa a fost recunoscut la nivel mondial de peste o jumătate de secol, prin adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului. Declarația stipulează în Articolul 13: „Oricine are dreptul să se deplaseze liber și să-și stabilească reședința pe teritoriul oricărui stat” și „Oricine are dreptul să părăsească o țară, inclusiv cea de origine, și să se întoarcă în țara sa”.

Pentru cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene, libera circulație a lucrătorilor a fost unul dintre primele drepturi recunoscute în cadrul comunitar. Dacă reglementările inițiale (Regulamentul nr. 1612/1968 privind libera circulație a lucrătorilor și Directiva nr. 360/1968 privind dreptul de rezidență al lucrătorilor și membrilor de familie ai acestora) se refereau doar la cei care desfășurau o activitate economică, Actul Unic European a extins dreptul de rezidență la toți cetățenii statelor membre, independent de desfășurarea unei activități economice (Schulte, 1998).

În prezent, prevederile Tratatului asupra Comunității Economice Europene stipulează dreptul oricărui cetățean al Uniunii Europene de a circula și a-și stabili reședința, în mod liber, pe teritoriul statelor membre, cu respectarea condițiilor stabilite în Tratatul de la Roma.

Periodizarea migrației în Europa

După sfârșitul celui de-al doilea război mondial, țările europene au experimentat patru perioade principale de migrație (Garson, Loizillon, OCDE, 2003).

a) *Migrația forței de muncă și reconstrucția Europei: perioada 1950-1970*

Imediat după al doilea război mondial, etnicii naționali și alte persoane care se deplasaseră au început să se întoarcă în țările de origine, generând fluxuri migratorii de masă în Europa. În același timp, însă, reconstrucția Europei postbelice necesita o mare cantitate de forță de muncă. Ca urmare, autoritățile statelor interesate, firme sau agenții private au început să recruteze lucrători străini. Aceste ample mișcări migraționiste în cadrul Europei și dinspre țările în curs de dezvoltare au contribuit la dezvoltarea și creșterile succesive economice înregistrate în Europa, în perioada 1945-1975.

Competiția cu modelul politic socialist din Europa Centrală și de Est a stimulat dezvoltarea de politici care au condus nu doar la realizarea unui nivel ridicat al ocupării, dar și la ameliorarea și modernizarea sistemelor de securitate socială și, astfel, la evoluția către statele bunăstării generale din Europa de Vest.

În această perioadă, s-a dezvoltat industria grea, manufacturieră, sectorul construcțiilor și activitățile publice, determinând o creștere economică importantă în țările europene. Lucrătorii migranți din Irlanda și Europa de Sud (Grecia, Portugalia, Spania și într-o mai mică măsură Italia) – țări care s-au confruntat cu economii în stagnare și rate ridicate ale șomajului – au răspuns, la început, nevoilor pieței muncii din Europa de Vest.

Tratatul de la Roma din 1957, care a pus bazele Comunității Economice Europene, se fundamenta pe anumite principii printre care asigurarea liberei circulații a persoanelor între cele șase state fondatoare.

Ca urmare, în anii '60 s-a înregistrat o creștere importantă a migrației în interiorul Comunității, datorată în mare parte numărului important de lucrători italieni care se deplasau spre celelalte cinci state membre. Dar, chiar și după realizarea în 1968 a cadrului legal și instituțional pentru asigurarea acestei libertăți, fluxurile migratorii dinspre țările terțe au rămas cantitativ superioare migrației forței de muncă intracomunitară, conform studiului realizat de Garson și Loizillon.

În această perioadă, au fost încheiate numeroase acorduri bilaterale privind circulația forței de muncă între cele șase state membre și țări terțe – spre exemplu între Germania și țări ca Italia (1955), Grecia și Spania (1960), Turcia (1961), Maroc (1963), Portugalia (1964), Tunisia (1965) și Iugoslavia (1968).

Studiile Comisiei Europene arată că, în această perioadă, formele migrației forței de muncă au variat considerabil, în concordanță cu circumstanțele istorice. Astfel, Franța, Belgia, Olanda și Marea Britanie aveau posibilitatea să folosească forța de muncă din coloniile lor sau din fostele colonii, iar relațiile economice, politice și culturale ofereau șansa de a obține forță de muncă chiar fără a utiliza sisteme de recrutare specifice. Dimpotrivă, țări ca Germania sau Elveția nu aveau acces la mâna de

lucru „colonială”. De aceea, au creat sisteme de recrutare a forței de muncă pentru atragerea lucrătorilor străini temporari, cărora li s-a acordat permisiunea de ședere ca „lucrători oaspeți”, fiind nevoie de activitatea lor.

În perioada 1945-1975, dependența economiilor statelor membre de lucrătorii străini a diminuat volumul imigrației ilegale. Combaterea imigrației ilegale a devenit o problemă prioritară a politicilor multor state membre după declinul economic de la mijlocul anilor '70, urmat de creșterea șomajului.

Conform statisticilor OCDE, de la începutul anilor '60 până la începutul anilor '70, mai mult de 30 milioane de lucrători străini au intrat în Comunitatea Economică Europeană, incluzând lucrătorii temporari și pe cei cu intrări multiple. Până la începutul anilor '80, numărul străinilor rezidenți în Europa de Vest s-a triplat față de anii '50, ajungând la 15 milioane. În 2000, peste 20 milioane de lucrători străini locuiau în Spațiul Economic European, reprezentând 5,4% din totalul populației, cu mici variații între țări.

b) *Perioada crizelor economice: 1970 – prima jumătate a anilor '80*

Cea de-a doua perioadă a migrației a fost marcată de crizele economice, datorate creșterii prețului petrolului din 1973 și 1979. În anii următori, schimbările din economia mondială, revoluția economică și noile modele de organizare a afacerilor au modificat natura muncii, erodând modelele de ocupare tradiționale. Ca urmare, migrația forței de muncă s-a modificat.

Unele state europene au redus sau au încercat să reducă imigrația. Șomajul în creștere și escaladarea tensiunilor sociale au determinat guvernele să elimine politicile active de recrutare din străinătate. Au crescut costurile recrutării din străinătate pentru angajatori, au fost limitate categoriile de lucrători străini ce puteau fi angajați și s-au stabilit cote anuale pentru forța de muncă din străinătate. De asemenea, guvernele au aplicat politici pentru încurajarea lucrătorilor migranți să se întoarcă în țările de origine.

În realitate, regresul economic din țările gazdă nu a condus la întoarcerea masivă a imigranților în țările de origine. Conform estimărilor Națiunilor Unite, doar 10% dintre lucrătorii migranți s-au întors în țările de origine în următorii doi ani după criza petrolului din 1973, combinată cu criza civică din 1974-1975.

Cu toate acestea, așa cum arătau în studiul lor Gaston și Loizillon, migrația forței de muncă a scăzut până spre sfârșitul anilor '80. Totodată, conform datelor furnizate de EUROSTAT, alte categorii ale migranților au crescut semnificativ, în special ca urmare a reunificărilor familiale. În plus, migrația forței de muncă a fost urmată tot mai mult de migrația în alte scopuri, în special în căutare de azil.

Deși Uniunea Europeană s-a extins în 1974, prin aderarea Marii Britanii, Irlandei și Danemarcei, migrația intracomunitară a stagnat, nu numai ca urmare a crizei economice, dar și a convergenței salariilor între statele membre.

c) Diversificarea țărilor gazdă și de origine și creșterea numărului solicitanților de azil, refugiaților și minorităților etnice

A treia perioadă a migrației, care a început la sfârșitul anilor '80, este caracterizată de diversificarea statelor gazdă și a celor de origine. Țări de emigrație tradiționale din Europa, precum Spania, Italia, Irlanda, Grecia și Portugalia, se transformă treptat în țări de imigrație. Migranții nu mai provin în majoritate din fostele colonii, ci dintr-un grup de țări mult mai diversificat.

Numărul solicitanților de azil și al refugiaților a crescut semnificativ. Aceasta s-a datorat, parțial, schimbărilor politice din Europa Centrală și de Est și din fosta Uniune Sovietică. De asemenea, conflictele regionale, precum cele din fosta Iugoslavie și nordul Irakului, au determinat fluxuri considerabile de solicitanți de azil și refugiați din zonele afectate.

Conform statisticilor OCDE, această perioadă se caracterizează, de asemenea, prin predominanța fluxurilor migratorii pentru reunificare familială și revenirea interesului pentru migrația forței de muncă, în special pentru lucrătorii calificați și înalt calificați, spre sfârșitul anilor '90.

După prăbușirea blocului comunist și deschiderea frontierelor, a sporit fluxul migrator est-vest, în special circulația minorităților etnice. De la sfârșitul anilor '80 până la începutul anilor '90, întoarcerea minorităților etnice în țările de origine a fost semnificativă și direcționată spre un număr limitat de State Membre, în special Germania, dar și Grecia și Finlanda.

De la începutul anilor '90, aspectele referitoare la frontiere, în special cele legate de migrație, au devenit probleme de interes major în Europa. Țările terțe nu beneficiază de condiții privilegiate privind accesul și participarea la procesul de integrare europeană, dar trebuie să facă față efectelor externe ale Uniunii Externe, printre care și migrația ilegală. Pe de altă parte, state membre ale Uniunii Europene, precum și statele candidate se confruntă cu noi probleme în domeniul controlului frontierei și migrației.

d) Migrația forței de muncă „preferențială”. Creșterea migrației ilegale

În ultimii ani s-a înregistrat o creștere a migrației permanente și a migrației forței de muncă temporare ca urmare, pe de o parte, a intensității fazei de expansiune de la sfârșitul anilor '90, iar, pe de altă parte, dezvoltării tehnologiei informației și comunicației, sănătății și educației, sectoare care necesită forță de muncă înalt calificată. Totodată, a crescut cererea de mână de lucru străină necalificată, în special în agricultură, construcții și lucrări publice, precum și serviciile casnice (cazul Italiei, Spaniei, Greciei și Portugaliei).

După 1989, migrația a crescut în special în Germania și Marea Britanie, politicile privind recrutarea forței de muncă din străinătate favorizând soluția lucrătorilor străini

temporari. Totodată, studenții străini au contribuit la acoperirea necesarului de forță de muncă în țările gazdă (Marea Britanie, Germania, Franța și Spania).

În anii '90 a crescut și ponderea femeilor în rândul migranților. Această tendință se observă în special în Franța, Grecia, Suedia, Marea Britanie și Italia. Tendința de „feminizare” se remarcă în toate componentele fluxurilor migratorii, nu doar în cazul reunificărilor familiale.

Țările din Europa Centrală și de Est nu mai sunt doar țări de emigrație, ci și de imigrație și tranzit, devenind atractive pentru imigranții din Orientul extrem. În timp ce populația din Europa Centrală (Republica Cehă, Republica Slovacă, Ungaria și Polonia) migrează spre țările Europei de Vest, aceleași țări devin destinație pentru migranții din țările Europei de Est, precum Belarus sau Ucraina. Totodată, migrația ilegală a căpătat noi dimensiuni și a devenit mai periculoasă. Ca urmare a dezvoltării rețelelor de trafic internațional și creșterii rolului lor în circulația internațională a forței de muncă, politicile Statelor Membre privind migrația și angajarea străinilor au sporit măsurile represive împotriva traficantilor, angajatorilor sau imigranților aflați într-o situație de ilegalitate.

Din a doua jumătate a anilor '90, s-au intensificat discuțiile cu privire la efectele migrației internaționale a lucrătorilor înalt calificați. În Europa, migrația specialiștilor și studenților din Europa Centrală și de Est către Europa de Vest s-a remarcat după căderea zidului Berlinului și căderea regimurilor socialiste, din 1989. Țări precum Marea Britanie, Germania și Franța au adoptat măsuri pentru facilitarea intrării persoanelor înalt calificate, în special specialiști IT, pentru a face față competiției globale pentru astfel de lucrători.

Cererea de lucrători înalt calificați poate fi satisfăcută în foarte mare măsură de țările în curs de dezvoltare, beneficiile directe ale „migrației creierelor” fiind încă foarte apreciate. Importul de specialiști încă are loc, chiar dacă semnificația sa este mai scăzută. Se poate previziona, însă, o creștere a fluxului invers de specialiști, dinspre țările bogate înspre cele mai puțin dezvoltate, ca urmare a reducerii cererii de personal înalt calificat datorită creșterii eficienței economice în țările dezvoltate. Totodată, capitalul și investițiile directe vor merge spre țările sărace, atrăgând specialiști din țările bogate.

Legătura dintre schimbările demografice și politicile privind migrația, inclusiv migrația persoanelor înalt calificate, va reprezenta o problemă importantă în viitorul apropiat. Este de așteptat ca unele state membre să prefere migrația specialiștilor și să elaboreze reglementări și proceduri care să o faciliteze. Însă, așa cum remarca Marc Verwilghen (2004), ministrul belgian al cooperării pentru dezvoltare, Uniunea Europeană va trebui să identifice, în același timp, și soluțiile pentru a limita efectele negative produse de „exodul creierelor” asupra dezvoltării statelor de origine.

Caracteristicile actuale ale migrației forței de muncă în Uniunea Europeană

Statisticile OCDE privind migrația arată că, în ultimii ani, numărul lucrătorilor străini a crescut în majoritatea statelor europene dezvoltate.

Lucrătorii imigranți sunt, în medie, mai tineri decât restul forței de muncă și sunt distribuiți într-o gamă largă de activități în cadrul economiei: agricultură, construcții și inginerie civilă, industrie ușoară, turism, sectorul hotelier și catering, activități casnice sau diverse servicii, inclusiv informatică. Străinii au o pondere mult mai mare în anumite sectoare decât în totalul forței de muncă. De regulă, această supra-reprezentare apare în sectorul secundar. În Germania și Italia, de exemplu, mai mult de un sfert din forța de muncă străină este ocupată în sectorul minier și industrial. În Austria, Belgia, Franța și țările din sudul Europei străinii sunt preponderenți în domeniul construcțiilor.

În general, străinii sunt mult mai vulnerabili față de șomaj decât naționali. De asemenea, străinii sunt afectați diferit de șomaj, în funcție de naționalitatea lor. Aceste diferențe se datorează tendințelor economice, dar și naturii activităților desfășurate de străini. Aceleași influențe au structura demografică a populației străine și momentul când migranții au ajuns în țara gazdă. Gradul de ocupare al migranților este determinat și de profilurile acestora. Șomajul variază în funcție de vârstă, sex, naționalitate, categorie de migranți (refugiați, membru de familie sau lucrător), aptitudini, experiență profesională și durata șederii. Cunoașterea limbii țării gazdă contribuie semnificativ la integrarea pe piața muncii și în societate.

Preocupările Uniunii Europene privind migrația economică

Uniunea Europeană s-a fundamentat pe o filosofie a liberei circulații a cetățenilor statele membre în spațiul european. Tratatul de la Roma a pus bazele reglementării liberei circulații a lucrătorilor în spațiul comunitar. După 1957, numeroasele reglementări comunitare, convenții internaționale sau următoarele tratate asupra Comunității Europene au contribuit la facilitarea circulației persoanelor în Uniunea Europeană.

Migrația și azilul au căpătat un loc proeminent pe agenda politică a Uniunii Europene și statelor membre după 2000. Prin Tratatul de la Amsterdam, intrat în vigoare în 1999, eforturile Comunității Europene s-au concentrat asupra stabilirii unor politici comune în domeniul azilului și migrației.

Uniunea Europeană consideră în prezent că este de dorit o abordare integrată și cuprinzătoare, pentru o mai bună gestionare a fenomenului migrației. Statele membre trebuie să stabilească exact condițiile în care cetățenii altor state pot intra și locui pe teritoriile lor, drepturile și obligațiile

acestor persoane și să asigure accesul la informații al persoanelor vizate, precum și mecanismele de control funcționale.

Politicele externe și programele actuale ale Comunității Europene în sprijinul drepturilor omului, consolidării democrației, reducerii sărăciei, creării de locuri de muncă și îmbunătățirii situației economice generale din țările implicate în circulația forței de muncă, în fenomenul migrației, sunt instrumente cu rol esențial în vederea reducerii presiunii migrației. Va trebui ca utilizarea acestor instrumente să fie eficientizată pentru a da un efect de propagare rezultatelor.

Realizarea liberei circulații a persoanelor prin crearea unei piețe comune și prin armonizarea graduală a politicilor economice a statelor membre este unul dintre obiectivele comunitare prioritare. Menționarea acestui principiu în Tratatul instituind Comunitatea Economică Europeană subliniază clar importanța care i se atribuie.

Însă, statele membre ale Uniunii Europene se confruntă cu situații foarte diferite în ceea ce privește migrația: istoric al migrației diferit, nivel diferit al dependenței economice față de imigrație și, nu în ultimul rând, o preocupare diferită față de tendințele manifestate de migrație în ultima perioadă. De aceea, dezideratul unei politici comune privind migrația rămâne un obiectiv ambițios.

Astfel, stabilirea unei abordări comune a problematicii managementului migrației și armonizarea politicilor privind migrația ale statelor membre reprezintă una dintre cele mai importante provocări ale migrației în Uniunea Europeană. Rezolvarea acestei probleme va deveni stringentă în viitor, pe măsură ce economiile și societățile statelor membre vor avea nevoie tot mai mult de lucrătorii migranți, ca urmare în special a îmbătrânirii populației.

Pe baza concluziilor Consiliului European de la Tampere, din 1999, Uniunea Europeană dorește să definească o politică privind migrația. Dacă directive privind unele aspecte ale migrației legale (precum reunificarea familială, statutul rezidenților pe termen lung, admitia studenților și cercetătorilor) pot fi adoptate, nu a fost încă posibilă elaborarea unui cadru legislativ comun cu privire la migrația economică, deși, conform Tratatului de la Amsterdam, Consiliul trebuie să adopte măsuri în acest domeniu.

Programul Haga, adoptat de Consiliul European din noiembrie 2004, invită Comisia Europeană „să prezinte un plan de politici privind migrația legală, inclusiv proceduri de admitie capabile să răspundă prompt cererii fluctuante de lucrători migranți pe piața muncii, înainte de sfârșitul anului 2005”.

Ca urmare, Comisia Europeană a adoptat, în martie 2005, Cartea Verde privind o abordare a UE pentru gestionarea migrației economice. Documentul urmărește stimularea de dezbateri publice asupra necesității de dezvoltare a unei strategii a Uniunii Europene pentru gestionarea fluxurilor de lucrători migranți, precum și a regulilor ce ar trebui adoptate la nivel comunitar privind

condițiile de intrare și rezidență pentru cetățenii statelor terțe care se deplasează din motive economice. La dezbateri au fost invitate instituțiile UE, statele membre, mediul academic, mizându-se și pe participarea la discuții a societății civile și a partenerilor sociali.

Luând în considerare faptul că migrația economică contribuie deja direct la dezvoltarea economică și socială a Uniunii Europene, se așteaptă ca acest fenomen să sporească și să joace un rol tot mai însemnat în acoperirea nevoilor pieței muncii europene, având în vedere declinul demografic și îmbătrânirea forței de muncă din UE.

Urmând tendințele actuale, declinul ce se va înregistra între anii 2010 și 2030 în privința vârstei populației active din Uniunea Europeană va determina o scădere a numărului de persoane angajate până la circa 20 milioane de persoane. Astfel de evoluții vor avea un impact semnificativ asupra creșterii economice generale a statelor membre, asupra funcționării pieței interne și competitivității întreprinderilor europene.

În acest sens, migrația economică poate ajuta la încurajarea antreprenoriatului, sporirea competitivității și îndeplinirea obiectivelor economice și de ocupare a forței de muncă stabilite de Strategia Lisabona. De asemenea, Uniunea Europeană trebuie să ia în considerare și faptul că majoritatea regiunilor dezvoltate din lume concurează în atragerea de imigranți pentru a-și acoperi nevoile economice.

Din aceste motive, este important să se asigure o politică de migrație economică a Uniunii Europene, care să ofere un statut legal sigur și un set de drepturi garantate pentru sprijinirea integrării imigranților admiși.

Mai mult, nevoia pentru o inițiativă strategică la nivelul Uniunii Europene este evidențiată de faptul că, în absența acesteia, fluxurile migraționiste sunt cel mai des tentate să evite regulile și legislația națională. În consecință, în lipsa unor criterii comune pentru admisia migranților, numărul cetățenilor din state terțe care intră ilegal în Uniune și fără garanția unui loc de muncă va spori.

Cartea Verde nu susține, însă, în niciun fel, ideea ca UE să-și deschidă porțile spre o migrație economică nerestricționată. Statele membre continuă să rămână responsabile pentru stabilirea numărului cetățenilor statelor terțe, care, odată admiși, caută un loc de muncă în UE. Trebuie subliniat că, în Cartea Verde, Comisia are în vedere doar procedurile de admisie pentru migrația economică a cetățenilor din state terțe, fără a afecta libera circulație a cetățenilor europeni în interiorul Uniunii Europene.

În luna iunie 2005, a avut loc dezbateri publică asupra Cărții Verzi, în cadrul căreia au fost abordate următoarele aspecte: gradul de armonizare al politicilor naționale care ar trebui vizat, procedurile de admisie pentru lucrătorii migranți, admiterea cetățenilor statelor terțe și măsurile complementare precum integrarea migranților, problemele legate de returnare și cooperarea cu statele terțe.

Recomandările și propunerile primite au fost luate în considerare pentru stabilirea unui plan politic de acțiune în domeniul migrației legale. S-a stabilit un calendar al acțiunilor și inițiativelor legislative pentru perioada 2006-2009 (COM(2005) 669), care vor fi urmărite de Comisia Europeană în scopul „definirii unei politici comunitare coerente privind migrația legală”. Totuși, acesta poate fi considerat doar un prim pas șovăielnic atâta vreme cât Comisia își propune pentru această perioadă doar elaborarea unor proiecte de directive referitoare la admisia diverselor categorii de migranți economici sau măsuri de consolidare a unor structuri sau inițiative existente deja. Sunt necesare etape suplimentare pentru armonizarea politicilor naționale și pentru conturarea unei politici comunitare în domeniu.

În orice caz, date fiind dimensiunea și nivelul fluxurilor migratoare contemporane și posibilitatea de a apărea o lipsă de înțelegere adecvată a fenomenului sau conflicte în cadrul societăților diversificate, multietnice, deciziile politice cu privire la migrația internațională vor avea o maximă importanță în următoarele decenii.

Concluzii

Migrația a existat din cele mai vechi timpuri, înregistrând, însă, intensități diferite de la o etapă istorică la alta și dezvoltând noi forme.

În Uniunea Europeană, libera circulație a lucrătorilor a fost unul dintre primele drepturi recunoscute cetățenilor de către legislația comunitară. Uniunea Europeană s-a fundamentat pe o filosofie a liberei circulații a cetățenilor. Însă, statele membre ale Uniunii Europene s-au confruntat cu situații specifice în ceea ce privește migrația, adoptând poziții și politici diferite referitoare la fenomenul migraționist. Ca urmare, în Uniunea Europeană, stabilirea unei politici comune privind migrația rămâne un obiectiv ambițios.

Este foarte probabil, însă, ca declinul demografic din Uniunea Europeană, ale cărui consecințe se vor agrava în viitor, să modifice atitudinea cu privire la migrație din statele membre. Legătura dintre schimbările demografice și politicile privind migrația va reprezenta o problemă importantă în viitorul apropiat.

Migrația economică are un rol important pentru acoperirea nevoilor pieței muncii europene. În plus, regiunile dezvoltate din lume concurează în atragerea de imigranți pentru a-și acoperi nevoile economice. Din aceste motive, este nevoie de o politică privind migrația economică în Uniunea Europeană. O gestionare comună a migrației economice și armonizarea politicilor privind migrația ale statelor membre reprezintă una dintre cele mai importante provocări ale migrației în Uniunea Europeană.

Bibliografie

European Commission, (2005). *COM(2005) 669, Communication from the Commission: „Policy Plan on Legal Migration”* {SEC(2005)1680}, Bruxelles

Garson, J.P., Loizillon, A. (2003). *Changes and Challenges: Europe and Migration from 1950 to the Present*, studiu prezentat în cadrul conferinței cu tema “The Economic and Social Aspects of Migration” organizată de Comisia Europeană în cooperare cu OCDE, Bruxelles

Golinowska, S. (2002). *Economic Migration. Free Movement of Labour Force and Regulations*, Polonia

Massey, D.S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., Taylor, J.E., (1993) “Theories of International Migration: A Review and Appraisal”, 19 *Population and Development Review*, pp. 431-466

Schulte, B. (1998). „Treatment of Third Country Nationals in European Community Law. The Status Quo”, în ed. Jorens, Y., Schulte, B.: *„European Social Security Law and Third Country Nationals”*, Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Sozial Recht, München

Verwilghen, M. (2004), dezbateră internațională cu tema *„Relația de cauzalitate între procesul migrației și dezvoltarea la nivel global”*, Bruxelles

www.europa.eu.int/comm/employment_social/fundamri/movement/studies: „Migration in Europe: Lessons from the Past”, 2002

www.europa.eu.int